

**MAANKÄYTÖN
SUUNNITTELUN
JA VESIENSUOJELUN
YHTEENSOVITTAMINEN –
TARVITAANKO VESIKAAVAA ?
LOPPUPUHEENVUORO
PORI 4.-5.4.2006**

Johtava tutkija Raimo Ihme

VESIENHOITO MUUTOKSESSA

- ◆ *EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi* astui voimaan vuonna 2000 – tavoitteena vesien hyvä tila v. 2015 mennessä + muita säädöksiä + kansallinen lainsäädäntö (mm. *laki vesienhoidon järjestämisestä* 31.12.2004, VN:n asetus vesienhoitoalueista 1.1.2005)
- ◆ Itämeri – Interreg tukee alueiden kehitystä
- ◆ *Watersketch-Vesikaava* – heinäkuu 2004-kesäkuu 2007
- ◆ ympäristökeskus laatinut vesien tilan seurantaohjelman 2006
- ◆ vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma valmiit 2009 (esimerkkinä Lounais-Suomi)
- ◆ tavoitteena *avoin ja vuorovaikutteinen suunnittelu* (perustettu yhteistyöryhmiä): osallistaminen-tasapuolistaminen-aito sidosryhmäyhteistyö

VESIENHOITO MUUTOKSESSA

- ◆ tulvasuojeluasiat vesien hoidon suunnittelussa (tulvadirektiivi, tulvariskikartat, tr:n hallintasuunnitelmat, Porin tulvasuojelu)
- ◆ vesistöjen käyttäjiä: yhdyskunnat, teollisuus, maa- ja metsätalous, turvetuotanto, kalankasvattajat, ...
- ◆ pistekuormitus (mm. typpikuormituksen vähentämisessä tehtävää riittää), hajakuormitus on suurin haaste
- ◆ vesienhoidon suunnittelun on lähdettävä vesistöistä käsin
- ◆ *toimenpideohjelmat* antanevat eväät vesiesuojelutoimien alueelliseen kohdentamiseen
- ◆ *toiminnanharjoittajia* kiinnostaa, mitä vpd vaikuttaa heidän velvoitteisiinsa ?

VESIENHOITO MUUTOKSESSA

- ◆ vesiensuojelussa tulisi ottaa käyttöön pienimittakaavaisempi työtapa, mutta silti kokonaisuus pidettävä hallinnassa
- ◆ *European Policies related to River Basin Planning and Management* (Pia Frederiksen, NERI) – WP 1 – EU/VPD

VESIENSUOJELUN HALLINTA VALUMA-ALUEELLA

- ◆ *nykytila ja nykykuormitus*
- ◆ *vesien käyttökelpoisuusluokitus* – VPD ja sen mukainen luokitus (järvet, joet, rannikko)
- ◆ maatalousvaltaisilla alueilla on huono vedenlaatu – ongelma on *maatalous*
- ◆ maatalous, haja- ja loma-asutus, metsätalous, laskeuma, teollisuus, yhdyskunnat, kalankasvatus, turkistarhaus, turvetuotanto
- ◆ erityisesti *joet* ovat huonossa kunnossa verrattuna esim. järvien kuntoon

VESIENSUOJELUN HALLINTA VALUMA-ALUEELLA

- ◆ maatalouden vesiensuojelutoimet (maatalouden ympäristötukijärjestelmä 1995, noin 300 milj.€/vuosi)
- ◆ *vesiensuojelun tavoiteohjelma vuoteen 2005*
- ◆ typpilannoituksissa ei ole tultu paljon alaspäin, mutta fosforilannoituksissa on tultu alaspäin – peltojen ylilannoitus Suomessa noin 20-30 vuoden ajan
- ◆ viljavuusluokka – käyttökelpoisen fosforin määrä on vain kasvanut vuosien 1995-2005 aikana
- ◆ vesien tila ei ole parantunut maatalouden kuormittamilla alueilla – tavoitteita ei saavutettu
- ◆ haja-asutus – ei, metsätalous - ei

VESIENSUOJELUN HALLINTA VALUMA-ALUEELLA

- ◆ *tulevaisuus ?* – pitkät viiveet (maaperän ravinnetaseet, pohjasedimentit-sisäinen kuormitus)
- ◆ toimintaympäristön muutos (tuotannon määrä säilyy, tuotantoyksiköt kasvavat, tuotanto keskittyy) – huolestuttaa; ongelmat pahenevat tietyillä alueilla
- ◆ *tulevaisuus – voiko mitään tehdä ?* (toimenpiteiden alueellinen kohdentaminen, tuotantorakenteen muuttaminen, lantaongelma)
- ◆ tarvitaanko *uusia ohjauskeinoja ?* (VPD, uudistettu maatalouden ympäristötuki, uudet vero- ja tukijärjestelmät?, uutta lainsäädäntöä ?)

VESIENSUOJELUN HALLINTA VALUMA-ALUEELLA

- ◆ *vesiensuojelun haasteet* maankäytön suunnittelussa *maakuntakaavan* näkökulmasta
- ◆ maakunnan suunnittelujärjestelmä (maakuntakaava, maakuntaohjelma, maakuntasuunnitelma)
- ◆ valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet; maakuntakaavassa on otettava huomioon ....
- ◆ YM, opas 2002; on otettava huomioon VPD:n velvoitteet ..., turvetuotantoon soveltuvat suot .....,
- ◆ *maankäytön suunnittelun ja vesien tilan parantamisen yhteydet* .... (maakuntakaava, maakuntataso, vesivarojen kestävä käyttö, valuma-alueet, VPD:n velvoitteet, valuma-aluekohtainen suunnittelu, vesien tilan parantaminen)

WATERSKETCH –HANKKEEN TAPAUSTUKIMUKSET – MAANKÄYTÖN VESISTÖVAIKUTUKSET OULUJOELLA

- ◆ maankäytön (maatalous, metsätalous, turvetuotanto, ...) vaikutukset vesistöjen ekologisessa tilassa – esimerkkinä Muhosjoki – maatalous merkittävä kuormittaja
- ◆ jokiekosysteemi on riippuvainen maalta tulevasta orgaanisesta aineksesta ... – jokiekosysteemin herkät kohdat
- ◆ kuormituksesta aiheutuvien haittojen ilmeneminen (pohjaeläimet, kalat, vesikasvit)
- ◆ erilaiset veden laadun ja tilan luokittelumenetelmät
- ◆ kuormittajien erottaminen toisistaan ei ole aina välttämättä helppoa

WATERSKETCH –HANKKEEN TAPAUSTUKIMUKSET – MAANKÄYTÖN VESISTÖVAIKUTUKSET OULUJOELLA

- ◆ *turvetuotannon vesiensuojelua* on ohjannut mm. lainsäädännön ja tarkkailun kehittyminen sekä tutkimus (mm. vedenpuhdistusmenetelmien kehittäminen)
- ◆ kuormitusta on saatu pienehenemään parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla, tuotantopinta-alat eivät nykyisestä kasva
- ◆ *metsätalouden (ojitus, hakkuu, maanmuokkaus, lannoitus) vesistövaikutukset (fysikaalis-kemialliset ja biologiset muutokset)* Kainuussa – suosituksia alueellisesta suunnittelusta ja kaavoituksesta vastaaville –yhteistyön ed.
- ◆ järvien fosforinkuormitussieto

WATERSKETCH –HANKKEEN TAPAUSTUKIMUKSET – MAANKÄYTÖN VESISTÖVAIKUTUKSET OULUJOELLA

- ◆ biologiset laatutekijät: vesikasvit, pohjaelämet, kalat
- ◆ järvien luokittelu fys.-kem. ja biologisten laatutekijöiden perusteella – erilaiset tekijät antavat erilaisia tuloksia
- ◆ *metsätalous* merkittävin latvajärvien kuormittaja Kainuussa
- ◆ *kuormitustieto* ja sen hallinta metsätaloudessa; metsänkäyttöilmoitus, ilmakuvat, metsävaratieto, Kemera – hankkeet, vanhat arkistot, metsäluonnon hoitohankkeet, valtakunnallinen metsien inventointiaineisto

Tiistai 4.4.2006

SATAKUNNAN YMPÄRISTÖNTUTKIMUSLAITOS

- ◆ näyttelijä graafikko Esko Railon luontoaiheista grafiikkaa
- ◆ Porin kulttuurisihteeri Sulo A. Savo esitteli Reposaaaren kulttuurihistoriaa

WATERSKETCH –HANKKEEN TAPAUSTUTKIMUKSET – MERI-PORIN TULEVAISUUDENNÄKYMÄT JA VAIHTOEHDOT

- ◆ Meri-Porin *haasteet ja ongelmat kaavoittajan kannalta*: veden, ihmisten ja tavaran kulku on turvattava – veden ottaminen ja “jättäminen”, joki energialähteenä, tuulivoimalat vesialueilla, vesialueiden virkistyskäyttö ja maisema-arvot sekä luonnonsuojeluarvot
- ◆ *yhteistyötä Yyterin alueen (Preiviikinlahti) toimintojen turvaamiseksi*: karvalakkilähetystöt – yhteistyöryhmä ?
- ◆ *Yyterin kylpylähotelli* – miten sovittaa kasvava matkailu ja matkailuinvestoinnit/luonnon hyvinvointi ? – yhteistyöllä !
- ◆ *WebHipre –monikriteerimenetelmän käyttö intressiryhmien arvostusten selvittämisessä* – Kokemäenjoen suiston tulevaisuus

WATERSKETCH –HANKKEEN TAPAUSTUTKIMUKSET – MERI-PORIN TULEVAISUUDENNÄKYMÄT JA VAIHTOEHDOT

- ◆ ihmistoiminta on vaikuttanut suistoalueeseen satoja vuosia
- ◆ ihmiset eivät “puhu samalla kielellä”
- ◆ suistosta tehtävä kestävä liikkuksen mallialue
- ◆ Porin edustan *merialueen tulevaisuuden näkymät*: mitä tarkoitus nyt ja tulevaisuudessa ? – APIP –analyysi: toteutunut, potentiaalinen, mahdoton, mahdollinen
- ◆ elinkeinokalatalouden toimintaympäristö – *kalatalouden tulevaisuuden turvaaminen*

SUUNTA TULEVAISUUTEEN

- ◆ uudistuvan *vesienhoidon suunnittelun menetelmät ja työkalut-yhteistyö vesienhoidon suunnittelussa- osallistuminen ja tiedottaminen-tyypittelu ja luokittelu; terminologia*
- ◆ Perämeri-Life –kokemuksia *yhteistyöstä* yli rajojen; mitä, miten ja miksi ?
- ◆ *sidosryhmäyhteistyö* maankäytön suunnittelussa – kehittämiskeskustelut, viranomaisneuvottelut, koulutustilaisuudet ja seminaarit
- ◆ *vesipuitedirektiiviin* liittyvät odotukset *luonnonsuojelun* kannalta – hyvä EU:n säädös – muodot, aikataulu, toteutus – odotetaan paljon

KESKUSTELU

- ◆ *EU:n vesipolitiikan puitedirektiivi, laki vesienhoidon järjestämisestä, asetus luokittelun kriteereistä*
  - ◆ *vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma v. 2009*
  - ◆ *avoin ja vuorovaikutteinen suunnittelu: osallistaminen-tasapuolistaminen-aito sidosryhmäyhteistyö*
  - ◆ *kokonaisvaltaisuus*
  - ◆ *maankäytön suunnittelun ja vesien tilan parantamisen yhteydet*
  - ◆ *erilaiset menetelmät/työkalut*
-
- ◆ *tarvitaanko vesikaavaa ?*

WATERSKETCH, PORI 4.-5.4.2006

***KIITOKSET
KAIKILLE !***

JA

***TURVALLISTA
KOTIMATKAA !***

Johtava tutkija Raimo Ihme